

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu**

Opole, dnia 17 lutego 2010 r.

**Szanowny Pan
Bernard Riedel
Dyrektor Gimnazjum
w Strzeleckach**

P/09/074
LOP-410-17-05/2009

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu przeprowadziła w Gimnazjum w Strzeleckach (dalej Gimnazjum) kontrolę realizacji zadań wynikających z ustawy *o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym*² w latach 2007-2010 r. (do czasu zakończenia kontroli).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 8 lutego 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 i 2 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Gimnazjum w zakresie spraw objętych kontrolą.

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701, ze zm.

² Dz. U. Nr 17, poz. 141 ze zm.

Powyższą ocenę ogólną uzasadniają następujące ustalenia kontroli i wynikające z nich oceny częściowe:

1. NIK pozytywnie ocenia przyjęte w Gimnazjum warunki i organizację kształcenia uczniów narodowej mniejszości niemieckiej.

W latach szkolnych 2007/08 do 2009/10 Gimnazjum prowadziło naukę języka niemieckiego jako języka dodatkowego dla uczniów mniejszości narodowej niemieckiej odpowiednio dla: 292, 259 i 249 uczniów w wymiarze 3 godzin tygodniowo. Statut Gimnazjum przyjęty uchwałą Rady Pedagogicznej² z dnia 30 marca 2006 r. posiadał, zgodnie z wymogami § 1 ust. 1 pkt 5 i § 2 ust. 3 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej (dalej MEN) z dnia 21 maja 2001 r.³ oraz § 1 ust. 1 rozporządzenia MEN z dnia 14 listopada 2007 r.⁴ zapisy, które umożliwiały uczniom podtrzymanie tożsamości narodowej, etnicznej, językowej i religijnej oraz uczestniczenie w zajęciach edukacyjnych z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej. Ponadto w statucie Gimnazjum postanowiono, że respektując chrześcijański system wartości, na życzenie uczniów i ich rodziców (prawnych opiekunów) szkoła organizuje naukę religii lub etyki zgodnie z wymogami § 2 ust. 1 rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 r.⁵

2. NIK pozytywnie ocenia doskonalenie zawodowe nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje w nauczaniu języka niemieckiego jako języka mniejszości.

2.1. Dyrektor Gimnazjum w latach szkolnych 2007/08 do 2009/10 sporządzał plany doskonalenia i doskonalenia nauczycieli, które uwzględniały szkolenia i konferencje dla nauczycieli, w tym organizowane przez Wojewódzki Ośrodek Metodyczny (dalej WOM) w Opolu, a także kursy nauczania języka niemieckiego oraz warsztaty metodyczne. W Gimnazjum języka niemieckiego nauczało dwóch nauczycieli, którzy uczestniczyli we wszystkich planowanych formach doskonalenia zawodowego. Jeden z ww. nauczycieli w dniu 1 października 2009 r. rozpoczął studia doktoranckie na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Plany uwzględniały potrzeby nauczycieli w zakresie podnoszenia kwalifikacji i były zgodne z wieloletnim planem nadzoru pedagogicznego Gimnazjum na lata 2004-2010.

² Uchwała Nr XXII/104/2000 z dnia 27 kwietnia 2000 r. w sprawie nadania statutu Gimnazjum w Strzeleckach.

³ Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. Nr 61, poz. 624 ze zm.).

⁴ Rozporządzenie MEN w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. Nr 214, poz. 1579).

⁵ Rozporządzenie MEN w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 1992 r. Nr 36, poz. 155, ze zm.).

2.2. Nauczyciele języka niemieckiego posiadali kwalifikacje do nauczania języków obcych w gimnazjum, zgodnie z wymogami określonymi w § 11 ust. 1 i 2 rozporządzenia MENiS z dnia 10 września 2002⁶ r. oraz § 11 ust.2 rozporządzenia MEN z dnia 12 marca 2009 r.⁷, a także do wymogów określonych w § 1 pkt 3 ww. rozporządzeń posiadali wymagane przygotowanie pedagogiczne.

3. NIK pozytywnie ocenia prowadzenie i dokumentowanie obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów mniejszości narodowej oraz zajęć pozalekcyjnych służących podtrzymywaniu poczucia tożsamości narodowej.

3.1. W latach 2007/08 i 2008/09 w oparciu o tygodniowy plan zajęć edukacyjnych i arkusz organizacyjny odpowiednio w 13 i 12 oddziałach szkolnych prowadzono dla wszystkich uczniów klas I-III nauką języka niemieckiego jako języka mniejszości, natomiast w roku szkolnym 2009/10 w 12 oddziałach w klasach pierwszych wprowadzono jako język obcy obowiązkowy (nowożytny) język niemiecki w wymiarze 3 godzin lekcyjnych tygodniowo zgodnie z wymogami określonymi w § 4 pkt 3a rozporządzenia MEN z dnia 12 lutego 2002 r.⁸.

3.2. Do dyspozycji Dyrektora Gimnazjum na prowadzenie kółek zainteresowań (języka niemieckiego, teatralnego i regionalnego) przeznaczono 2 godziny tygodniowo w ramach zajęć pozalekcyjnych. W pracy dydaktyczno-wychowawczej Gimnazjum zgodnie z art.13 ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty*⁹ zapewniono podtrzymywanie kultury i tradycji regionalnej. Gimnazjum realizowało ww. zadania z udziałem organizacji Mniejszości Niemieckiej Gminy. Uczniowie obok pogłębiania znajomości języka niemieckiego poszerzali swoją wiedzę historyczną, geograficzną w ramach ścieżek międzyprzedmiotowych (*Edukacja Regionalna*) oraz kółek przedmiotowych. Uczniowie byli przygotowani do olimpiad i konkursów językowych, a ponadto rozwijano w nich szacunek do tradycji i zwyczajów regionalnych oraz przygotowywano do współpracy i uczestnictwa w imprezach współorganizowanych przez Towarzystwo Społeczno Kulturalne Niemców na Śląsku Opolskim (dalej TSKN).

⁶ Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 10 września 2002 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli oraz określenia szkół i wypadków, w których można zatrudnić nauczycieli niemających wyższego wykształcenia lub ukończonego zakładu kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 155, poz. 1288 ze zm.).

⁷ Dz. U. Nr 50, poz. 400

⁸Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142 ze zm.).

⁹ Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.

4. NIK pod względem legalności i rzetelności pozytywnie ocenia przebieg procesu nauczania w Gimnazjum, w tym dobór programów nauczania i podręczników do obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla uczniów mniejszości niemieckiej.

4.1. Arkusze organizacyjne szkoły i księgi ewidencyjne uczniów były zgodne z danymi zawartymi w dziennikach szkolnych i danymi zamieszczonymi w *Systemie Informacji Oświatowej* (dalej SIO), natomiast nazwy wybranych programów nauczania wpisano w zestaw programów szkolnych. W Gimnazjum przestrzegano obowiązku zorganizowania lekcji religii, w tym dla uczniów mniejszości niemieckiej określonego w § 2 ust. 1 rozporządzenia MEN z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach.¹⁰

4.2. Wymagania w zakresie treści nauczania języka mniejszości narodowej w Gimnazjum włączone zostały do podstawy programowej kształcenia, po uprzednim ich uchwaleniu przez Radę Pedagogiczną szkoły. Do nauki języka mniejszości wykorzystywano programy nauczania języka niemieckiego oraz podręczniki szkolne i książki pomocnicze dopuszczone do użytku szkolnego przez MEN, np. podręcznik wydawnictwa REA pt. *Fantastisch* (o numerach dopuszczenia 435/03 i 249/04). W podręczniki do nauczania języka mniejszości niemieckiej uczniowie zaopatrywali się we własnym zakresie. W roku szkolnym 2009/2010 na 84 uczniów klas I podręcznika do nauki języka niemieckiego nie posiadało 2 uczniów (2,4 %). Przyczyną takiego stanu był brak pieniędzy rodziców na zakup oraz zaniedbanie zakupu podręcznika przez ucznia. Jeden z ww. uczniów korzystał z rezerwowego podręcznika będącego na stanie szkoły, a drugi, którego szkoła zaopatrywała w kserokopie ćwiczeń i tekstów dla realizacji treści programowych, podręcznik zakupił w czasie kontroli NIK.

W latach szkolnych 2007/08 do 2009/10 uczniom mniejszości narodowej świadectwa szkolne wydawano na drukach zgodnych z obowiązującymi wzorami określonymi w rozporządzeniu MENiS z dnia 14 marca 2005 r.¹¹.

5. Poniesione przez Gimnazjum w latach 2007-2009 wydatki na działalność oświatową pochodzące z subwencji wynosiły odpowiednio: 1 354 549,00 zł, 1 414 257,79 zł, 1 578 291,30 zł i były zgodne z wielkością środków otrzymanych od organu prowadzącego.

¹⁰ Dz. U. Nr 36, poz. 155 ze zm.

¹¹ Rozporządzenia MENiS w sprawie zasad wydawania oraz wzorów świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych, sposobu dokonywania ich sprostowań i wydawania duplikatów, a także zasad legalizacji dokumentów przeznaczonych do obrotu prawnego z zagranicą oraz zasad odpłatności za wykonywanie tych czynności (Dz. U. Nr 58, poz. 504, ze zm.).

5.1 W związku z nauczaniem języka mniejszości Szkoła od organu prowadzącego w latach 2007-2009 otrzymała dodatkowe środki subwencji oświatowej odpowiednio w wysokości: 230 975,89 zł, 243 197,75 zł i 239 831,82 zł. Środki te wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem. Pomimo że w roku szkolnego 2008/2009, w wyniku zmniejszenia liczby uczniów z 292 do 259 (o 11,3%) to subwencja oświatowa na naukę języka mniejszości wzrosła z 230 976 zł w 2007/08 r. do 243 198 zł w 2008/09 (o 5,3%), co było uzasadnione wzrostem wskaźników płacowych nauczycieli i pracowników administracji.

5.2 W latach 2007 do 2009 poza ww. środkami Gimnazjum nie otrzymało środków finansowych z innych źródeł na działalność oświatową. Dodatkowe zajęcia prowadzone w szkole w ramach kółek zainteresowań (języka niemieckiego, teatralnego i regionalnego) z elementami kultury kraju pochodzenia finansowane były ze środków subwencji oświatowej. W 2009 r. z subwencji oświatowej Gimnazjum pokryło także koszty dojazdu nauczyciela uczestniczącego w konferencji metodycznej z języka niemieckiego w kwocie 61,85 zł. W pozostałych przypadkach udział nauczycieli języka niemieckiego, w tym także dla mniejszości niemieckiej w warsztatach i kursach przewidzianych w planach doskonalenia zawodowego, a także w konsultacjach i konferencjach finansowany był we własnym zakresie.

6. NIK nie wnosi uwag do współdziałania Gimnazjum z organizacjami mniejszości niemieckiej w Gminie.

W ramach współpracy Gimnazjum z organizacją Mniejszości Niemieckiej Gminy i TSKN obok imprez środowiskowych jak festyny i dożynki organizowano konkursy poezji śląskiej, języka niemieckiego, olimpiady przedmiotowe i imprezy artystyczno-kulturalne w środowisku (Jasełka Bożonarodzeniowe). Na uwagę zasługuje fakt, iż uczniom Gimnazjum stworzono możliwość sprawdzenia umiejętności znajomości języka niemieckiego podczas kontaktów partnerskich z uczniami niemieckiej szkoły w Bitburgu.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Dyrektora, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Dyrektorowi prawo zgłoszenia na

piśmie do Dyrektora Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen i uwag zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.